

minorē fortiterat omnis nostra professio autoritatē. At in his exēplis
sanctis & dulciter perstat. Moyses enim ille veritatem amantū dūctor/
& infinitū iustitiae per mortales fauces interpres: post istum incolumen
Rubri maris transiitū, quo diuinitus vnde permeisibus cesserant, Car-
men Hexametruū/autore Iosepho: pro Dei seruatoris laude & gratia/
rum aditione composuit, recensitq; DAVID, vt idem alibi Iosephus
asserit, cum pact altissima perfruens, a grauius prolixo & immitibus
periculis vacaret spiritui paraceto inflamatus, cinica in Deum/Hym-
nosq; nō vno carminis genere cōposuit: alios enim trimetros: nō nullos
tetrametros effecit, quos nūc tota exēplis ecclesia manus indefesso
concentu/venustissimo & sanctissimo poemate Deum laudans, cōmo-
dulatur: quo quidē tralato tamēsi numeri seruari non sunt, Poeticus
tamē minor, & mira materię gratia, summaq; spiritus vaticinijs con-
summatio dinoscit. Hinc illi Aratoris Poetę, vt sua permittebāt, spora
nō ingratū versiculi maneat: Metrica vis sacris non est incognita libris.
Psalterū lyrici composuere pedes. Hos postea Circei imitari, vt Pontari
exerperant non nisi diuinis rebus & ad sapientiū pertinētibus pceptis:
anīmā vnamq; grandiflora spiritus exercebant. Quos autore libro
de cōmotio Eusebius ex Hebreosq; veritate & philosophia, multa in sua
opera transfudisse hand dubiū est. De quibus paulo infra dicemus.

DE EXCELLENTIA NVMERI: ET CAUSA
nominis metri & carminis. TIT. III.

Vne quoniam Poeticam vniuersam numeris insinuat, sa-
tis ex his quę de eius origine adduximus, cōstare po-
tēst, restat vt anteq̃ ad Poetę vetusta nomina descen-
damus: de eo quicq; asseramus in mediū, nam p̃prie
numerū: cum de musicis sibi quicq; proponit dīserē-
dum, est omittere id sine quo recte quod instituit, quod
q; conatur cōsequi nō potest: quāq; (vt hodie est ingeniosę p̃æcor ar-
rogantię) admodū pauci/qui sibi etiam Poetę vidēt: cum abditissima
sęq; p̃fessionis loca rīntur: numeri recte & signate mōmīnēnt. Alia
etiam Mathematica numerosq; cōsideratio est, alia ea quę ad suauita-
tem reducta, nō rade neq; (ut ipsi aiunt) abstracte p̃pēdītur: id quod
istī nō dīscōntes, p̃inde numerū, vt floccum iudicant: qui extremis
similibs pendens non nullū ad amīctus ornamentū faciat. Qq; need-
sarię rei ignoscīta, dum versus molitur: & asperitat parit: & nauileam
inscit acriter odorātibus naribus: nec bene infumęq; p̃fessionis de-
corum curi solet. Quod anteq̃ tibi mi Frater redimittā, vt institui/
p̃p̃tione cōmōstrēm, deplorāda mīhi tempore nostrorum delictosa

securitas merito videtur / qua ex animi pertinacia multi vni sectę adherentes, quę veratissimi & grauitissimi artium & philosophię indagatores, more aut quo forsitan & a nostris traditionibus alieno: disputata reliquerunt: contrariis oculis: & cōtracto naso / cū ridiculas quāddā fabellas, & inanes logos exhibent: nedū emittūt. Hinc reperiuntur qui Pythagorę somnia nūcupant: qui Platonis grīphos, & inextricabīlēs opīnionū & cōiecturā Chao effusiare, / cœlestiū animorū remotissima & profundissima semīa, diſſep̄ proxima, fluctilacientes, / qui in eo: sunt numero: qui (vt Terentiano) vtar: homines imperiti, nisi quod ipsi faciant cogitantes, nihil putant rectū: quoq; congeries istū numerū cōstituit, qui cœniti sterilissimus est. Atq; vnam, Ioannes Picus, / qui me iudice: omnū sui tēporis viros, / Aulonę doctissimus fuit: nō impediens vel cōspuens / hoc Romę p̄stitisset quod intenderat: cum lausis cūsum, / nongenis propositis Axiomatis inter cetera ostensurus erat, / p̄fecti istam Pythagoręq; per numeros dīsp̄tandi ritū, / quo certe aliquid vetustę eruditionis nos accessisset: factūq; esset, vt multi deinceps iudiciū cōspici p̄ferret: nec tam temere abſicerent, quę aut nondū nouerint, aut cognoscere, / ob ingentē studiū hoc deficiū minus poterint. Quo in genere hodie magna pars simulata eruditionis sua est: nullo est citius plerūq; vacillanti vulgo & inani plebūcula sese eruditos & sapientes esse videri malunt, quā rerū non vulgarū quas ignorat cōspiciat: vt interim, quo iudicio caret multitudo, secreta quędā, aut lege his p̄stantiora, scire eos autumat. Hi Vulpeculū imitati testiculos cōtinentem, / solius sese ostentationis aura rorant. Equidē Frater: vt paucorū numerosq; mysteria intelligo: ita certe nulla cōstetio: mihiq; peritudo: maximorū scriptorū autoritate motus: in nulla sui parte, / nostram tam amplam profundę cōsp̄tationis arcem reliquisse, q̄ in rerum p̄ se cretos numeros cōtectu. Quos quidem nō ita introrare, aut ligare dixerō, vt dum fasciculū texim, / funem aut corrigiam quāpsam, / hoc enī cogitare, / et alē Minerę effūdē ita tandē emanare, / vt ipsis proportionē sanctis in totū paribus: ex re cōflurgat numerus, / quē idēcum & effluat in finem propositū natura formator inflexerit. hinc illi scō eius est partū orbis accessus: hinc rerum natura sua contrariarū tam inexculsa series: vt ea in æternis amicitis ornamētū referat. Veneraberis tu quidem numeros, in vniuersum, vt eos, quibus audire in Epimēride Platone ingenium acuitur, cōfirmatur memoria: animūq; ad omne speculationē sit aptissimus p̄p̄nsimūq;. Quin etiā hęc a Deo traditū abserit, tanq̄ discursus & ratiōis instrumentū, / q̄ sublato, nihil reliqui maneat, per quod humane perfectiōis gradui vberior laus accedere queat. Ideo p̄ ueros numeros ante omnia edocendos voluit q̄ suo cōp̄ noticiā nec publicas quidē res: nec omnino priuatas: recte

infinuere posset homo: quod propterea idem autor Nocolle interrogat:
sapientissimū animal docuit q̄ numerare nouissimū / Autore Aristotele in
applicamentis: praeterea consulto illoq̄ sententiā (ne nimium pertinax
numeroq̄ prece videar) qui eos omnia scire dixere, qui numeros scire-
runt. Et profectio, si alius animo expaciētia earū professionū / quq̄ per
numeros prope diuinā dulcedinē pariant: varietatē interminatā per-
produm cognoscimus innumeras partium naturae effliges: numeri
concurrētis alio alioq̄ contextu formari neq̄q̄ potuisse: ab illo opifi-
ex praesertim / qui oia numero / pondere & mensura disposuit: ut in libro
Sapientis scriptū est. Quicq̄ multitudinē stellarū numerat: & oibus ea
nola vocat: autore in ope Poetico Dauidē. Tot hodie dulces harmoniq̄
extant a clarissimis exquisitq̄ Musicis: totq̄ indices magis quidam: ut
ipsa in re enī dulcissima / multitudo totidē nauis tamq̄ eūdem pare-
re videat: & tamē si corpus cantilonarū inspicias: semper alia / atq̄ alia
v. r. i. a. n. s. prope infinitū numeris facies eminet. Nec vnus quidem sibi
dum numeros cōponit: mensurasq̄ cōcinnat: vnus idemq̄ videbitur:
Adeo sorta est diuinitatē quandā secuta / numeroq̄ cōsumptio. Extant
Graecorū & Latinorū carmina: tanta copia edita, ut Chrysippus fortis /
indubie vicerint: & tū tanta est per numeros varietas: ut nō solū autor
ab Autore: qui opus edidit quodq̄liu vtrū etiam versus a versū digno-
fear: nisi ex industria eos aliquando scriptores literarios / aut ex alijs
imitatione modesta deprecierint: quod vtrūq̄ Maro princeps Poeta fec-
it: Interim tū neq̄ adeo ars exhausta poetiq̄ / nec inuentio efflata / nec
luniorū industrijs perclusa ad partem gloriā contendendi via est: ut nō scri-
bant: nō meditent: nō a superioribus diuersa: cotidie in lucem edante
Quodq̄ hī faciunt: & his quoq̄ per traditionē natī Vates agent, ac de
inde natī natoq̄, & qui nascitur ab illis. Merito igit / propter cognitā
per hęc / numeri perfectiōnē / summa vniūsq̄ artis laude, referri potest
Q̄ cum aliq̄ doctrinē intra certos limites ut cōsummate perflare, & mo-
ram trahere videant: tū ipse sit quod deprehendi queat, solq̄ Musica
& Poetica per numeros: quos suspiciūle potentū, immēsa & ea quidem
maxime oblectabili varietate luxuriem: hocq̄ nō multo labore: nō lone
q̄ sporendi in horas: nouis semp̄ vtriusq̄ succrescentibus / gratia aut
pari, aut certe nō maiori in plerūq̄ a maiorū diligentia distante. Ex qua
quidē re contingere solet: ut nō inrepe quisq̄m iudicet ex finito & certo
vocabuloq̄ & linguē alienius nominū vīa / nō exhibita nec exstaturata
tot libentibus s̄culis / vbertas numeris variata proficiscit. Quam in
orationis prole excursa nō est quod mireris: hęc enī si carminis quise-
piam scribam colligit animo: quasi colluctes quēdam libera est verborū,
& ideo soluta diuis, quanq̄ maior s̄pe sit libere scribentiū similitudo
in Phrasib: & verborū cōformi vīa, q̄ eorū qui carminis lege sese obligāt

in qua multa sunt / quæ nūc caueret numerus / quādā vrgēte necessitas
te confusa omnino fierent. Verum hæc tota vis & ratio Mathematicæ
peculiaris existit, quæ fere solam subest, & ex certitudine laudem me-
rentis inuentionū / capax illius esse semper fuisse constat: vnde hę quas
dicimus artes Poetica et Musica, nūcroꝝ observatione pollunt, disci-
mine tū / de quo iam nunc dicimus. Prius animū tuū in nūcroꝝ amorē
scriptoꝝ sententijs nō spernēdis accendat. Quis enim de nūcroꝝ prope-
tiantia verba faciens, illud Severini Boetij Eulogij pretereat? Omnia
(inquit) quędā a primæ rerū natura cōstructa sunt / nūcroꝝ videtur
ratione formata, hoc enim fuit principale in animo cōditoris ex-
emplar. Hinc quatuor elementoz similitudo mutuata est. Hinc temporū
vices / hinc motus astroꝝ cœliq; cōuersio, cœliq; status, nūcroꝝ col-
ligatione subsistit. Hæc Boetij verba hinc cōlibentius transulimus. Fra-
terq; & bonā partem eoꝝ quę superiori titulo nobis visa sunt, appro-
bant, & compendiarīū numeri laudem amplectunt. His notanda est
Augustini auctoritas, ne cui minus hęc proculeat Theologij respondere
videant, quę tanta nō vbiq; pensitat. Hic namq; libro de doctrina Chri-
stiana secūdo inter cętera hęc verba habet. Nūcroꝝ imperitia multa
facit nō intelligi / translate ac mystice posita in scripturis. Ingeniū quip-
pe / ut ita dixerim / ingenuum n. potest non moueri, quid sibi velit, q. &
Moyses & Helias, & ipse Dominus quadraginta diebus ieiunauerunt:
eius actionis figurans quādā nodus / nisi huius numeri cognitione &
cōsideratione nō soluit. &c. Et paulo infra: sic ita multis alijs / atq; alijs
nūcroꝝ formis / quędā similitudinū in libris sanctis secreta promunt
quę propter nūcroꝝ imperitiā legētibz clausa sunt. Hactenus Augu-
stinus, cuius verbis quāntū numeri ignari / ne scripturę quidem sacrę
idonei lectores esse possint, satis superq; ostendit. Pretereo / Frater / ne
numeri Panegyrim texere videar / Calliodoz cuius oīa in psalmos cō-
minęaria mysticis nūcroꝝ interpretationibus conspersa sunt: pretereo
Hieronymū, Origenē, Gregoriū, Ambrosiū, Bedam, & Cyprianū / qui
in sine sermonis quo Dominici orationem interpretatus est, acuta cōdi-
tatione trinitatis ternarij numeri mysteriū / & horarū Canonicarū
ex numeri ternarij observatione institutionē perquirat. Et Ioannes Pius
Mirādule comes, vir doctiss. & diuini in sacrę literarū interpretatione /
animi in Apologię suę quæstione quinta, multoꝝ testimonio citato, do-
cet nūcroꝝ rationē a nostris vbiq; diligentissime quæritam fuisse & in-
dugitam exquisitis. Quod si verē religionis nostrę interpretes / adeo
numeros discursus, & subesse mysteria falsi sunt, quid ei Frater: qui
paulo tractat remotiora cum veneretur & perpendit, diligēs est apud
Gelliū septemarij numeri, inquisitio. Diligēter apud Macrobiū, qui ex
Gellio multa in sua transtulit, ad Platonis verō imitationē: quę ycrina-

tis arcanū nominat / fere omnia exposuit : quibus subscribens Cicero /
septenariū numerū omniū rerū fere nodum esse asserit. ALTER TA-
MEN ut propius ad cōficta didicimus in Poetice decore perpendit
do: numerū infirmus / nam vis eius scorsum edrepta animo / licet per
magna sit / hi tamē qui carmē scripturi sunt primū omniū curant ut ma-
ioris suus / quo versum terminat / quo pedes / iunctis rite syllabis ef-
ficiunt / insistant materię ita respondeant ut nō tam sui generis metrum
faciūt / q̃p etiā affectū / proprietatē / & alia huiusmodi tuent / unde versus
decorū / vel suavitate & lenitate / vel asperitate & vehemētia: mora ver-
borum / per numeros contractiores / aut edentias per effusiores evēiat /
quibus emergit ut propriū signatū & graphice poema videat / in qua
re numerū suū ite dictionum proprietatē / schematū decore usurpatio / &
plēraque huiusmodi que ad eloquentiā / ordinemque pertinent: de quibus
passim suis in locis referemus. Hoc decorum & hanc scribēdi carminis
rationē / quāquam multi nemere scriptuētes negligūt / vepote rem / ut pu-
tant ipsi: minus necessariū / adeo ut mihi Frater / artis huius ampliando
illius diligētī aliaduersione / tuari videtur / ut summo opere custodienda sit.
Hinc nō frustra a grammaticis pręceptū est / in eo genere quod ad Hexa-
metri versus rationē attinet / in Bucolico quidē perpulchrū esse / si dacti-
lo labente / sēctina simplicitas exhibeat / hoc est hominē rusticū & im-
providē loquentē / exprimit / nec cuius uero in tali versū ex industria in-
stitutū / negligentū: ut pręsit materię decorū rectius servetur / ut in isto
lane Caper video / macer est tunc esse solebat. Acer & crectis in eodem
cornibus ire / vbi nō solum pedis lapsu pręcipiti sēctinatur oratio / verum
etiā simplicitas & loquēdi incerta exhibet / in multiplicatis similis ex-
tus vocabula / ut caper / macer / acer. In Heroico similiter illustre poema
reddit si pro rei cōgēna numeros syllabarū tractiorē vel edentiorē co-
textum in suis pedibus tuchimur : (in versū equidem syllabarū numerū
faciles numeros sunt) hic illud Maronis Amēidos primo quū ventose
rabies iam imperū deseripit nō temere excidit / sed studio factum est. Illi
indignites magno cum murmure montis / Cereū claustra fremūt. &c.
vbi cōtractus in longas syllabas numerus: adeo sensum auge / ut etiā
in ingentis animo horrorē quondā provocare velle videatur. Paulo autē
infra cōp. edentatē ostendunt / si liberi / emitterent : Dactilis orditur:
Quippe ferant rapidi. &c. Item eodem libro gravissima & cōstantissi-
ma voce Amēas suos ut dacti grammis peritarēt: sic monuit. Durate et
vos met rebus servate secunda. Vbi nō verba solum quę dēctissima sunt /
verum etiā numeri vis / quę verbosē serie & cōtenu in pondoos acta glī
misi quandī etiā in versū gravitatē suscitant. Proterea neque nūllū car-
pentem ventos / vehementē / labētibz dactilis inducit. Tanta ne nos ge-
neris tenuit fiducia vestri? &c. & paulo infra Quos ego. &c. ubi q̃t ser.

inquit mens turbata verbum reliquit. *p. unum*. Nam & schemata iurare in appropiate servida numeros, iam diximus. Atque hoc quidam, si non vbi-que, certe in locis vbi ex affectu hoc vel alio verba variant: diligenter servanda sunt: magna enim his oibus gratia & artis momenta insunt. Quae admodum & in Musicis: vis enim numeris Thimothaeus visus non est, quibus auctore Basilio, animos hominum, quoties libuisset, aut vehementer si harmonia accenderet, aut rursus molli ac placida deliniret, Phrygius est modulatio Alexandri ad arma capienda provocavit: eo vero mutato per numeros aliter textus aliundeque efficitur, eundem ad consilia epulacum reducit. Existimo te si colligere possis, Frater, quis locus in Poetica numeris esse debeat, quoque inferius vltimam ampliore tibi demonstrabimus. Haecenus sit sit te cum his quae dicta sunt non ignorare, quod non macro: scilicet est opus: non ad ponendum carmen tantum, sed & alia ratione quadam ad intelligendum. Sepe est Vates, mysticos numeros Poeticis inferentes: subobscurum quid & arcanum indicantur est hoc Maronis. O terque quaterque beati. Quod Macrobius libro secundus primo peritiori seruatino examinans Virgilium: ut nullius doctusque ceptum, per omnia beatos exprimere voluisse ex quaternario enim & ternario septenarius manat, emensum suspicabamur numerus. Simile est istud Tibulli. O mihi fideem terque quaterque diem, multa huiusmodi apud Ovid. alioque passim leges: Quod quod & Ausonius de Ternario numero Gripum composuit, Gordonius nodo intricatior, quae qui haecenus scripsit / Alexandrum neminem vidimus adeo oculis historiarum fabularum / quibus numero praestantiam adficerent Vates, sese oblectarunt nonnumquam: numerorum amore ipsi, ut aetna satis ostendimus ingenio. Ex qua re quoque nomina multis nostris accesserunt: nam quicquid Poetae parimus quicquid edimus suis mensibus ematur uti, ad statim a numeris, vel eo quod numeri consequitur, nomenclationem habet. Metrum enim dicitur quod mensura, modoque numerorum contextus editur. Hinc illa classici grammatici Diomedis definitio metri est: ut sit pedum iunctura numero/modoque finita: cum autem quis numerum modoque servat metrum facit & carmen: ut carmen suis sit legibus: certe metrum sit & mensurata proportio & regulis iuncta contextio: quo magis miror hodie esse aliquos qui nimis in rebus obsecris acuti / dubitant an dici secrete possit & latine, bonum metrum quod composuisse, aut metra bona, cum rectius dici videat: carmina bona, bono metro: cum tam vtrique apte cadat. Nam & Musaeus dicit se bonum harmoniam contextuisse, bona mensura: & mensuram in harmonia servasse: sive fecisse optimam. Metri nomen versui accedit pedum causa: quoque lineamentis coarctatur, ut Hexametrum / Pentametrumque dicimus. Dimetrum ut Trimetrum, &c. Præterea & versuum numeros qui poema constituunt, ut Monostichon dicimus: Distichon Tetrastichon: nec te lateat Frater, & a carminum generibus

*Monostichon
a monos
partem*

ribus congestis vñ & autoritate maiorum ministrũ ex primi/vi Mo-
 nocolon. Dicolon. Tricolon. &c. quorũ nomina apud lyricos vñ pa-
 tiſſima suntque quidẽ omnia ad metri appellationẽ referuntur: cum
 ſingula numeri reſpiciũt/ Qui: quia vocem ad harmoniã & conſonũ
 prouocat. Imo viro offus harmonice dulcedinis/ Baſis & fulcimenũ
 eſt, contigit vt metri proprietate/ carminis nomine digna iudicata fu-
 erit, quãlẽ canimimis, nam a canendo carmẽ dictũ video fore oẽ
 probare vt enim numeri Muſici, ita & Poetici ad gratiſſimũ auri-
 bus ſenũ miniſtrandũ per numeros oportunitatẽ ſunt idonei. Ma-
 gno inter has artet vt ante diximus ſymbolo exiſtite. Qua quidem
 ex re eueniſſe exiſtimo mihi Frater: vñ ego qui Poetici ardentiſſime
 ſeſcio quid mihi ſidere miniſtrante / ex oculorũ venerorq; Muſici
 ſemp fuerim proſecutus. ingerit enĩ Muſica, & harmoniã ſua arte
 parentia/ enitẽ amplectar. Nam accepiſſimus mihi ſpiritus eſt Ge-
 orgij Dei gratia Viennenſis Epĩſcopi, tum ob alias virtutes quibus
 excelleſcit, quĩ maxime ob illos ſonores ſecurus & dulciſſimos numeros
 quos aliquĩdo oclans animũq; recipiens excudere ſolet. Taceo Lu-
 douicũ Senſũ, quẽ tu quoq; noſti/ Thuregiẽſem conſtantĩ noſtrũ
 qui per animi ſui in ea re perſpicaciã noſcio quid rare ſpei ſuis pro-
 uocat. Hoc certe ſcio, mihi chariſſimos ſemp fuiſſe, Vuolfgangũ Gre-
 tinger & Vuolfgangũ Rauber Viennẽſes Muſicos, & deganore ac
 longo vñ longa q; fama/ indubie famigeratos: quorũ mihi genuina
 facilitas & propius adco cordi eſt vt placuit, ſi modo potuerim,
 Poetici meam quẽ perq; exigua eſt, cum eorum harmonijs mutuari/
 variariq; quod ſic eueniſſet quãdmodũ corus ille Aſclepiſe tra-
 latis pernis Penonem fieri volebat, nam magna mihi hac re vñ
 proueniſſe. Et me quidem ab his amari / vt verum faciat/ agnoſco
 quoniam cõmune ſit inter nos amari numeros ſymbolum: & confor-
 mibus aſtris Muſicorũ Poetarũq; animi temperari. HACTENVS
 DE NVMERIS: Frater huſq; quẽ ex numero nomĩn habet, Carmi-
 ne & metro, quẽ quidem tibi licetaru Tyreni grata eſſe debent: do-
 nec maiora tuosq; ſtudio diſcolore deat / quẽ certe multa erunt.
 Verum (vt nauſeani ſtomacho) leniora lenioraq; adhiberi tibi in-
 dato/ commodum viſum eſt. Nanq; Ars prima prudente eſt, iſtam
 cui præcepturus ſis ſtimare perſonam vt Palladius ſcripſit libro de
 Re ruſtica primo.

*(manus qd
 canimimis
 fuit.)*

*Magis qd
 p. h. q. f. p.
 p. h. q. f. p.
 p. h. q. f. p.*

QVI VETVSTISSIMI APVD GRAECOS

Poete: & inibi de Homero.

TIT. III.